MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2022. december 8.[1]

C-583/22. PPU. sz. ügy

MV;
a Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof
részvételével

(a Bundesgerichtshof [szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 2008/675/IB kerethatározat – 3. cikk – Több tagállamban hozott büntetőítéletek – Az összbüntetés meghatározása – Más tagállamban kiszabott büntetés beszámítása – A nemzeti jog által az összbüntetésbe foglalással kapcsolatban előírt felső határ túllépése”

I. Bevezetés

1. A jelen ügy lehetőséget ad a Bíróságnak arra, hogy első ízben értelmezze a 2008/675/IB kerethatározat[2] 3. cikkének (5) bekezdését, amely az összbüntetésbe foglalás[3] kényes kérdésével foglalkozik a több tagállamban elkövetett bűncselekmények bűnhalmazata esetén.[4]

[1] Eredeti nyelv: francia.

[2] Az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről 2008. július 24-i 2008/675/IB tanácsi kerethatározat (HL 2008. L 220., 32. o.).

[3] A jelen indítvány alkalmazásában az „összbüntetésbe foglalás” alatt egyrészről egy olyan halmazati büntetés kiszabását értem, amelynek mértéke megfelel a legsúlyosabb első büntetésnek, amely magába olvasztja a legenyhébbet, amelyet így az első magában foglal, másrészről egy olyan halmazati büntetés kiszabását, amely megfelel az összbüntetés felső határán belüli büntetésnek.

[4] „Bűnhalmazat” alatt azt a helyzetet értem, amelyben valamely bűncselekményt elkövető személy egy második bűncselekményt követ el, jóllehet az első bűncselekményért még nem ítélték el jogerősen.

II. Jogi háttér

A. A 2008/675 kerethatározat

2. A 2008/675 kerethatározat (1), (5), (7), (8), (9) és (14) preambulumbekezdése a következőket mondja ki:

„(1) Az Európai Unió célul tűzte ki a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség fenntartását és fejlesztését. E célkitűzés megvalósításának feltétele, hogy a tagállamokban hozott büntetőítéletekre vonatkozó információkat figyelembe lehessen venni az ítélethozatal szerinti tagállamon kívül is, egyrészt újabb jogsértések megelőzése érdekében, másrészt az újabb büntetőeljárások során.

[…]

(5) Meg kell erősíteni azt az elvet, amely szerint a tagállamok kötelesek a saját bíróságaik által, a nemzeti jogszabályokkal összhangban hozott büntetőítéletekkel azonos hatályt fűzni a más tagállamokban hozott büntetőítéletekhez, függetlenül attól, hogy a nemzeti jog azokat a hatályokat eljárásjogi, anyagi jogi, vagy ténykérdésnek tekinti-e. E kerethatározatnak azonban nem célja a nemzeti jogszabályok által a korábbi büntetőítéletekre vonatkozóan meghatározott következmények harmonizálása, és a más tagállamokban hozott korábbi büntetőítéletek figyelembevételére vonatkozó kötelezettség csak a korábbi nemzeti büntetőítéletek nemzeti jog szerinti figyelembevételének mértékéig él.

[…]

(7) A valamely más tagállamban hozott büntetőítéletek hatálya azonos kell legyen a nemzeti határozatok hatályával a büntetőeljárás tárgyalás előtti szakaszában, a tárgyalás és a büntetés végrehajtása során.

(8) Ha a valamely tagállamban zajló büntetőeljárás során egy másik tagállam korábbi büntetőítéletére vonatkozó információ áll rendelkezésre, lehetőség szerint el kell kerülni, hogy az érintett személy kedvezőtlenebb bánásmódban részesüljön annál, mintha a korábbi ítélet nemzeti ítélet lett volna.

(9) A 3. cikk (5) bekezdését többek között a (8) preambulumbekezdésnek megfelelően úgy kell értelmezni, hogy ha a nemzeti bíróság az új büntetőeljárás során a valamely más tagállam által hozott ítéletben korábban kiszabott büntetés figyelembevételekor úgy ítéli meg, hogy a büntetés mértéke a nemzeti jog keretein belül aránytalanul szigorú lenne az elkövetővel szemben, tekintve az elkövető körülményeit, és amennyiben a büntetés célja enyhébb büntetéssel is elérhető, ennek megfelelően alacsonyabb büntetési mértéket is meghatározhat, feltéve hogy ez tisztán hazai esetekben lehetséges lett volna.

[…]

(14) Egy ítélet vagy annak végrehajtása közti kölcsönhatás többek között olyan helyzetekre terjed ki, amikor – a második tagállam nemzeti joga szerint – egy korábbi ítéletben kiszabott büntetést olyan mértékben kell belefoglalni egy ténylegesen végrehajtandó másik büntetésbe, vagy olyan mértékben kell azt összevonni egy ténylegesen végrehajtandó másik büntetéssel, amilyen mértékben az első büntetés végrehajtására még nem került sor vagy annak végrehajtását nem ruházták át a második tagállamra.”

3. E kerethatározat 1. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„E kerethatározat célja azon feltételek meghatározása, amelyek alapján egy bizonyos személy elleni a tagállamban indult büntetőeljárás során, az ugyanezen személlyel szembeni más tagállamban, eltérő cselekmények alapján hozott korábbi büntetőítéleteket figyelembe veszik.”

4. Az említett kerethatározat 2. cikke értelmében „»büntetőítélet«: a valamely bűncselekményben való bűnösség megállapítására jogosult büntetőbíróság jogerős határozata”.

5. Ugyanezen kerethatározatnak „Valamely más tagállamban hozott büntetőítéletnek egy új büntetőeljárásban való figyelembevétele” című 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Minden tagállam biztosítja, hogy a valamely személy ellen folytatott büntetőeljárás folyamán az ugyanazon személy ellen más cselekmények miatt más tagállamban hozott olyan büntetőítéleteket, amelyekkel kapcsolatban a kölcsönös jogsegélyről vagy a bűnügyi nyilvántartásból származó információk cseréjéről szóló hatályos eszközök értelmében információkat szereztek, a korábbi nemzeti büntetőítéletekkel azonos mértékben figyelembe veszik, és hogy azokhoz a korábbi nemzeti büntetőítéletekével megegyező hatály fűződik, összhangban a nemzeti jogszabályokkal.

(2) Az (1) bekezdést alkalmazni kell a tárgyalás előtti szakasz, a tárgyalás, és a büntetőítélet végrehajtása során, különösen az alkalmazandó eljárási szabályok tekintetében, ideértve az ideiglenes letartóztatásra, a bűncselekmény meghatározására, a büntetés típusára és mértékére, valamint a határozat végrehajtására vonatkozó szabályokat is.

(3) A más tagállamokban hozott korábbi büntetőítéleteknek az (1) bekezdésben előírtak szerinti figyelembevétele nem járhat a korábbi büntetőítéleteknek vagy a végrehajtásukkal kapcsolatos határozatoknak az új eljárást folytató tagállam általi megváltoztatásával, visszavonásával vagy felülvizsgálatával.

[…]

(5) Amennyiben a bűncselekményt, amellyel kapcsolatban az új eljárás folyik, a korábbi büntetőítélet kiszabása vagy teljes végrehajtása előtt követték el, az (1) és (2) bekezdés nem járhat azzal, hogy a tagállamok kötelesek legyenek a büntetéskiszabásra vonatkozó nemzeti szabályaikat alkalmazni, ami azt eredményezné, hogy ezen szabályoknak a külföldi büntetőítéletekre való alkalmazása korlátozná a bírót a büntetéskiszabásban az új eljárás során.

A tagállamoknak ugyanakkor biztosítaniuk kell, hogy bíróságaik ilyen esetekben egyébként figyelembe vehessék a más tagállamokban hozott korábbi büntetőítéleteket.”

B. A német jog

6. A több egyedi büntetés összbüntetésbe foglalására vonatkozó rendelkezéseket a Strafgesetzbuch (német büntető törvénykönyv, a továbbiakban: StGB) 53–55. §-a tartalmazza.

7. Az StGB-nek a bűnhalmazatra vonatkozó 53. §-ának (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ha egy személy több bűncselekményt követett el, amelyeket egyidejűleg bíráltak el, és ezáltal több szabadságvesztés-büntetést vagy több pénzbüntetést von maga után, akkor halmazati büntetést kell kiszabni.”

8. Az StGB-nek a halmazati büntetés kiszabására vonatkozó 54. §-a az (1) és (2) bekezdésében a következőket mondja ki:

„(1) Ha az egyedi büntetések egyike életfogytig tartó szabadságvesztés, akkor halmazati büntetésként életfogytig tartó szabadságvesztést kell kiszabni. Minden más esetben a halmazati büntetést a legsúlyosabb büntetés súlyosbításával, különböző típusú büntetések esetén pedig a jellegénél fogva legsúlyosabb büntetés súlyosbításával kell kiszabni. Ennek során az elkövető személyét és az egyes bűncselekményeket együttesen kell figyelembe venni.

(2) A halmazati büntetés nem érheti el az egyes büntetések együttes tartamát. Határozott ideig tartó szabadságvesztés esetén nem haladhatja meg a tizenöt évet, pénzbüntetés esetén pedig a hétszázhúsz napi tétel pénzbüntetést.”

9. Az StGB-nek az összbüntetésbe foglalásra vonatkozó 55. §-ának (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az 53. és 54. §-t akkor is alkalmazni kell, ha a jogerősen elítélt személyt – mielőtt a vele szemben kiszabott büntetést végrehajtották, az elévült vagy azt elengedték volna – olyan másik bűncselekmény miatt ítélik el, amelyet a korábbi büntetőítélet előtt követett el. Korábbi büntetőítéletnek minősül az azon korábbi eljárásban hozott ítélet, amelyben a megállapított tényállást utoljára lehetett vizsgálni.”

III. Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

10. Az alapeljárás felperese francia állampolgár.

11. Az alapeljárás felperese 2002 augusztusa és 2003 szeptembere között Franciaországban különböző bűncselekményeket követett el. 2003. október 10-én Németországban az egyik egyetem területén elrabolt és megerőszakolt egy egyetemi hallgatót.

12. 2003. október 20-án az alapeljárás felperesét a francia hatóságok által kiadott elfogatóparancs alapján Hollandiában elfogták, és közel hét hónapos átadási letartóztatás után 2004. május 17-én átadták Franciaországnak, ahol fogva tartásba vették.

13. Az alapeljárás felperesét 2004. szeptember 30-án a tribunal de grande instance de Gueret (gueret-i általános hatáskörű elsőfokú bíróság, Franciaország) két év szabadságvesztésre ítélte.

14. 2008. február 29-én a blois-i Cour d'assises du Loir-et-Cher (Loir-et-Cher megye esküdtbírósága, Franciaország) tizenöt év szabadságvesztést szabott ki a terhelttel szemben. Egyrészről a nantes-i cour d'assises de Loire-Atlantique (Loire-Atlantique megye esküdtbírósága, Franciaország) által 2008. május 16-án kiszabott hat év szabadságvesztéssel, valamint másrészről a cour d'appel de Grenoble (grenoble-i fellebbviteli bíróság, Franciaország) által 2012. április 23-án kiszabott egy év hat hónap szabadságvesztéssel járó további büntetéseket beszámították ebbe a büntetésbe.

15. 2013. január 24-én az angers-i cour d'assises du Maine-et-Loire (Maine-et-Loire megye esküdtbírósága, Franciaország) további hét év szabadságvesztésre ítélte az alapeljárás felperesét.

16. Ezen öt elítélés mind az alapeljárás felperese által 2002 szeptembere és 2003 szeptembere között elkövetett cselekményekre vonatkozott. A szabadságvesztés-büntetésekből tizenhét évet és kilenc hónapot hajtottak végre, így az alapeljárás felperese megszakítás nélkül 2021. július 23-ig Franciaországban fogva tartásban volt, ekkor átadták a német hatóságoknak.

17. Ezen időponttól az alapeljárás felperese az Amtsgericht Freiburg im Breisgau (Freiburg im Breisgau-i helyi bíróság, Németország) elfogatóparancsa alapján előzetes letartóztatásban van.

18. 2022. február 21-én a Landgericht Freiburg im Breisgau (Freiburg im Breisgau-i regionális bíróság, Németország) a 2003. október 10-én Németországban elkövetett cselekmények miatt az alapeljárás felperesét szexuális erőszak minősített esete miatt hat év szabadságvesztés-büntetésre ítélte. E bíróság úgy ítélte meg, hogy az elkövetett cselekményekkel ténylegesen arányos büntetés hét év szabadságvesztés lenne. Mindazonáltal, mivel a francia bíróságok által kiszabott büntetéseket utólag nem lehet összbüntetésbe foglalni, az említett bíróság a büntetést méltányosságból egy évvel enyhítette.

19. Az alapeljárás felperese ezen ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) elé.

20. Először is a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy annak lehetősége, hogy az alapeljárás tárgyát képező szexuális erőszak minősített esete miatt az alapeljárás felperesével szemben szabadságvesztés-büntetést szabjanak ki, a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének e 3. cikk (5) bekezdésének második albekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdésében kimondott, a más tagállamokban hozott büntetőítéletek egyenértékűsége elvének értelmezésétől függ.

21. A kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy amennyiben a francia bíróságok által hozott büntetőítéleteket a német büntetőítéletekkel egyenértékűnek tekintjük, akkor az StGB 55. §-ának (1) bekezdése alapján el kellenek rendelni e francia bíróságok által kiszabott büntetések és az alapeljárásban a szexuális erőszak minősített esete miatt kiszabott büntetés összbüntetésbe foglalását, mivel e bűncselekményt a franciaországi ítélethozatal előtt követték el.

22. Ebben az esetben figyelembe kellene venni az StGB 54. §-a (2) bekezdésének második mondatában meghatározott, a szabadságvesztés-büntetésre vonatkozóan megállapított tizenöt éves felső határt is. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy ezt a felső határt már elérték, amikor a blois-i cour d'assises du Loir-et-Cher (Loir-et-Cher megye esküdtbírósága) a 2008. február 29-i ítéletével tizenöt év szabadságvesztés-büntetést szabott ki. A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy következésképpen a büntetések összbüntetésbe foglalása esetén, ha

egyedi büntetést lehetne kiszabni az alapeljárás felperesével szemben az alapeljárás tárgyát képező szexuális erőszak miatt, az összbüntetés az említett felső határ következtében tizenöt év szabadságvesztés maradna, és más büntetést már nem lehetne vele szemben végrehajtani.

23. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a külföldi büntetések összbüntetésbe foglalása mint olyan nem rendelhető el nemzetközi közjogi okok miatt, mivel sérti a külföldi büntetőítélet jogerejét és a külföldi állam szuverenitását.

24. Tekintettel arra, hogy ezen összbüntetésbe foglalás kizárt, a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdése annak biztosítására kötelezi a tagállamokat, hogy a valamely személy ellen folytatott büntetőeljárás folyamán az ugyanazon személy ellen más cselekmények miatt más tagállamban hozott büntetőítéleteket a korábbi nemzeti büntetőítéletekkel azonos mértékben figyelembe vegyék, összhangban a nemzeti jogszabályokkal. Az elgondolás annak elkerülése, hogy az érintett személy kedvezőtlenebb bánásmódban részesüljön annál, mintha a szóban forgó korábbi büntetőítélet nemzeti büntetőítélet lett volna.

25. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor a 2008/675 kerethatározat 3. cikke (5) bekezdése első albekezdésének hatályáról vet fel kérdést, amelynek értelmében, amennyiben a bűncselekményt, amellyel kapcsolatban az új eljárás folyik, a korábbi büntetőítélet meghozatala vagy teljes végrehajtása előtt követték el, a tagállamok nem kötelesek a büntetéskiszabásra vonatkozó nemzeti szabályaikat alkalmazni, ha e szabályok alkalmazása azt eredményezné, hogy ezen szabályoknak a külföldi büntetőítéletekre való alkalmazása korlátozná a bírót a büntetéskiszabásban az új eljárás során.

26. Így a kérdést előterjesztő bíróság szerint az alapeljárás tárgyát képező tényállás miatt csak akkor szabható ki büntetés, ha a 2008/675 kerethatározat 3. cikke (5) bekezdésének első albekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdésében kimondott egyenlőség elve nem alkalmazható, ha a valamely más tagállamban kiszabott büntetés beszámítása az StGB 54. §-a (2) bekezdésének második mondatában megállapított tizenöt éves szabadságvesztés felső határának túllépésével jár. Egy ilyen értelmezés azonban ellentétes a többi tagállamban hozott ítéletek egyenlő bánásmódjának elvével, mivel ezen utóbbi büntetések tekintetében lehetővé tenné e felső határ túllépését.

27. Másodszor, amennyiben a 2008/675 kerethatározat 3. cikke (5) bekezdésének első albekezdését ténylegesen úgy kell értelmezni, hogy az e kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdésében kimondott egyenlőség elve az alapeljárás körülményei között nem alkalmazható, a kérdést előterjesztő bíróság az említett kerethatározat 3. cikke (5) bekezdése második albekezdésének értelmezését kéri.

28. E bíróság pontosabban azt kérdezi, hogy az ezen utóbbi rendelkezésben előírt, a valamely más tagállamban kiszabott büntetést oly módon kell-e figyelembe venni, hogy az összbüntetésbe foglalás lehetőségének hiányából eredő hátrányt a belföldön elkövetett bűncselekmény miatt kiszabott büntetés időtartamának meghatározásakor konkrétan meg kell állapítani és meg kell indokolni.

29. A kérdést előterjesztő bíróság utal arra, hogy az e kérdésre vonatkozó saját ítélkezési gyakorlata szerint a más tagállamban kiszabott büntetések összbüntetésbe foglalásának lehetetlenségéből eredő hátrányt a büntetéskiszabás keretében az ügy érdemében határozó bíróság mérlegelési jogkörébe tartozó, nem számszerűsített enyhítés révén méltányosságból kell figyelembe venni.

30. E bíróság ugyanakkor úgy véli, hogy csak a hátrányok egyértelműen megindokolt és számszerűsített kompenzálása felel meg a 2008/675/IB kerethatározat 3. cikke (1) és (5) bekezdésének.

31. E kerethatározat értelmében a más tagállamokban hozott korábbi büntetőítéletek figyelembevételének módját a lehető legjobban közelíteni kell a korábbi nemzeti büntetőítéletek figyelembevételének módjához. Az StGB 54. és 55. §-ában előírt, a konkrétan számszerűsítendő összbüntetésbe foglaláshoz történő lehető legjobb közelítés érdekében azonban a kérdést előterjesztő bíróság szerint konkrétan meg kell állapítani az összbüntetésbe foglalás lehetőségének hiányából eredő hátrányt, és azt az újonnan kiszabandó (össz)büntetésből le kell vonni.

32. E bíróság hozzáteszi, hogy a hátrány megindokolt és számszerűsített kompenzálása nemcsak az átláthatóság miatt elengedhetetlen, hanem azért is, hogy a felülvizsgálati eljárás során eljáró bíróság gyakorolhassa a büntetés meghatározása feletti felülvizsgálatát. E követelménynek nem lehet a méltánytalanság nem számszerűsített kompenzálásának mint a terhelt javára szóló, büntetést meghatározó tényezőnek az egyszerű figyelembevételével eleget tenni.

33. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint az, hogy az eljáró bíróság miként állapítja meg konkrétan a kompenzálást, az ügy érdemében határozó bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. E bíróság közvetlenül az új büntetés megállapításakor – a kihagyandó rész számszerűsítése mellett – veheti figyelembe azt a körülményt, hogy a korábbi büntetés összbüntetésbe foglalása nem lehetséges, vagy akár a külföldi büntetés figyelembevételével kiszabott „fiktív összbüntetésből” is kiindulhat, és ezt az összbüntetést a külföldi büntetéssel csökkentheti. Ebben az összefüggésben az egyetlen követelmény, hogy a kompenzáció megfelelő legyen, és hogy ezt – az StGB 54. és 55. §-a szerinti összbüntetésbe foglalás elrendeléséhez hasonlóan – az ítélet indokolásában egyértelműen megindokolja és számszerűsítse.

34. Az alapeljárást illetően a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a Landgericht Freiburg im Breisgau (Freiburg im Breisgau-i regionális bíróság) ítéletében úgy határozta meg a büntetést, hogy nem vette figyelembe, hogy a hat év szabadságvesztés kiszabása túllépte az StGB 54. §-a (2) bekezdésének második mondatában megállapított tizenöt év szabadságvesztés felső határát. E bíróság ezenkívül nem hivatkozott arra, hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikke (5) bekezdése második albekezdésének megfelelően milyen konkrét kritériumok alapján vette figyelembe a más tagállamban hozott büntetőítéleteket.

35. E körülmények között a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A [2008/675] kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdésében előírt egyenlő bánásmód elvére tekintettel és e kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdése fényében a Németországban és más uniós tagállamban hozott büntetőítéletek alapján kiszabott összbüntetéssel kapcsolatban fennálló helyzet esetén a belföldi bűncselekményért abban az esetben is kiszabható-e büntetés, ha a más uniós tagállamban kiszabott büntetés fiktív beszámítása azt eredményezné, hogy határozott ideig tartó szabadságvesztések esetében túllépnék az összbüntetés német jog alapján megengedett felső határát?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

A más tagállamokban hozott büntetőítéleteket a [2008/675] kerethatározat 3. cikke (5) bekezdésének második mondata szerint oly módon kell-e figyelembe venni, hogy a büntetés belföldi bűncselekmény esetében történő kiszabásakor konkrétan meg kell állapítani és indokolni kell az abból eredő hátrányt, hogy a halmazati büntetés kiszabás német jog szerinti elveinek megfelelő összbüntetésbe foglalás nem lehetséges?”

36. A Bíróság második tanácsa 2022. szeptember 27-én úgy határozott, hogy a jelen ügyet a Bíróság eljárási szabályzata 107. cikkének (1) bekezdése alapján sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban bírálja el.

37. A Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (a szövetségi legfelsőbb bíróság mellett működő főügyész, Németország) és az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket.

38. E felek, valamint az alapeljárás felperese részt vett a 2022. november 14-i tárgyaláson.

IV. Elemzés

A. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

39. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kér választ, hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a tagállam köteles a valamely személlyel szemben indított büntetőeljárásban a büntetések összbüntetésbe foglalására vonatkozó nemzeti szabályait úgy alkalmazni, hogy figyelembe veszi a más tagállamban ugyanezen személlyel szemben, korábban elkövetett eltérő cselekmények miatt hozott korábbi büntetőítéleteket, amennyiben az új eljárás alapjául szolgáló bűncselekményt e korábbi büntetőítéletek meghozatala előtt követték el, és amennyiben e nemzeti szabályok alkalmazása azzal jár, hogy az új eljárásban nem lehet büntetést kiszabni vagy legalábbis végrehajtani. [5]

40. Mindenekelőtt szeretnék rámutatni, hogy amint azt a szövetségi legfelsőbb bíróság mellett működő főügyész megállapította, és amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból is kitűnik, a német jog alapján a külföldön kiszabott büntetés összbüntetésbe foglalása a nemzetközi közjog alapján nem megengedett. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlata mindazonáltal biztosítja, hogy a terheltet emiatt ne érje hátrány, a „méltányossági” mechanizmus bevezetésével, amely lehetővé teszi az ügy érdemében eljáró bíróság számára, hogy az új eljárásban a büntetés meghatározása során a korábbi büntetőítéletet úgy vegye figyelembe, ahogyan azt tette volna, ha a büntetések szigorú értelemben vett összbüntetésbe foglalására sor kerülhetett volna.

[5] Megjegyzem, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből nem derül ki egyértelműen, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által említett nemzeti szabályok megakadályozzák-e a büntetés kiszabását az előtte folyamatban lévő büntetőeljárás tárgyát képező cselekmények miatt, vagy pedig a büntetés kiszabható, de nem hajtható végre. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis vagy azt állítja, hogy a büntetés csak akkor szabható ki, ha a Bíróság elfogadja a 2008/675 kerethatározat 3. cikke (5) bekezdésének egy bizonyos értelmezését, vagy pedig azt, hogy a büntetés kétségtelenül kiszabható, de más büntetés nem hajtható végre. Mindazonáltal, amint azt be fogom mutatni, véleményem szerint e kerethatározat 3. cikkének (1) és (5) bekezdését ugyanígy kell értelmezni mindkét esetben, így a Bíróság által az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adott válasz nem változhat, ha bebizonyosodik, hogy a nemzeti szabályok nem csupán egy újabb büntetőeljárásban kiszabott büntetés végrehajtását, hanem magát az ilyen büntetés kiszabását is akadályozzák.

41. Azt is hangsúlyozni kell, hogy a szövetségi legfelsőbb bíróság melletti főügyész pontosításai szerint a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy a német jogban az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztés-büntetésre előírt tizenöt éves felső határt főszabály szerint e méltányossági mechanizmus végrehajtása során kell alkalmazni.

42. E pontosításokat követően elemzésemet néhány előzetes megjegyzéssel kezdem a 2008/675 kerethatározat tárgyára, valamint a kerethatározatnak a több tagállamban kiszabott büntetések összbüntetésbe foglalásának kérdésére gyakorolt hatását illetően, mielőtt rátérnék az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés középpontjában álló, e kerethatározat 3. cikke (5) bekezdésének vizsgálatára.

1. A 2008/675 kerethatározat tárgyáról és a büntetések összbüntetésbe foglalásának kérdésköréről

43. A 2008/675 kerethatározat a más tagállamokban hozott büntetőítéletek figyelembevételére vonatkozóan minimumkötelezettséget ír elő a tagállamok számára.[6] E kötelezettség könnyen érthető az Unió szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségében, ahol nem elfogadható, hogy valamely személy büntetett előéletét eltérően kezeljék attól függően, hogy valamely bűncselekményt az egyik vagy másik tagállamban követte-e el.

44. E célból a 2008/675 kerethatározat (5) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (1) bekezdése annak biztosítására kötelezi a tagállamokat, hogy a valamely tagállamban ugyanazon személlyel szemben indított büntetőeljárás során a vele szemben eltérő cselekmények miatt valamely más tagállamban hozott korábbi büntetőítéleteket egyfelől ugyanolyan mértékben vegyék figyelembe, mint amennyire a korábbi nemzeti büntetőítéleteket a nemzeti jog alapján figyelembe veszik, és másfelől, hogy azokhoz ugyanolyan hatály fűződjön, mint amilyen e jog szerint ez utóbbi büntetőítéletekhez fűződik, akár ténybeli hatásról, akár eljárásjogi vagy anyagi jogi hatályról legyen szó.[7] E kerethatározat ezzel az egyenlő bánásmód elvét állapítja meg, függetlenül attól, hogy az ítéleteket egyetlen tagállamban vagy több tagállamban hozták-e meg.

45. Arról van tehát szó, hogy lehetővé tegyék az egyén büntetett előéletének valamely tagállamban történő figyelembevételét, nem csupán akkor, ahogy a Bizottság rámutat, amikor ez kedvezőtlen lehet az egyénre nézve – gondolok itt különösen a visszaesésre –, hanem akkor is, amikor egy ilyen figyelembevétel előnyös lehet az egyén számára, különösen bűnhalmazat esetén, ami az egyes bűncselekményekért kiszabott büntetések összbüntetésbe foglalását eredményezheti.

46. A büntetések összbüntetésbe foglalása ugyanis olyan mechanizmus, amely lehetővé teszi, hogy a büntetés kellően súlyos legyen, elkerülve a bűnhalmazatban elkövetett bűncselekményeknek megfelelő büntetések egyszerű összeadását. A tisztán matematikai összeadás hatása nem csupán az arányosság elvével lenne ellentétes, hanem – amint arra Richard de la Tour főtanácsnok rámutat – ellentétes lenne a büntetés egyik alapvető funkciójával is.[8] A büntetésnek ugyanis nem lehet kizárólag megtorló funkciója, hanem meg kell akadályoznia a bűncselekmények elkövetését, és elő kell segítenie az elítélt személyek társadalmi beilleszkedését. Márpedig a bűncselekmények

6 A 2008/675 kerethatározat (3) preambulumbekezdése.

7 2017. szeptember 21-i Beshkov ítélet (C-171/16, EU:C:2017:710, 25. és 26. pont).

8 Richard de la Tour főtanácsnok AV (Összbüntetési ítélet) ügyre vonatkozó indítványa (C-221/19, EU:C:2020:815, 35. pont).

anyagi halmazata esetén az első elítélés által megtestesített figyelemfelhívás, amely elősegíti a bűncselekmény elkövetőjének tudatosulását, nem történt meg, és ennek következtében a kiszabott büntetés kiigazítható. [9]

47. A korábbi büntetőítéleteknek a bíróság általi figyelembevétele lehetővé teszi tehát különösen e helyzetek megértését, és a nemzeti jogának rendelkezései szerint a halmazatban elkövetett bűncselekmények miatt kiszabott büntetések összbüntetésbe foglalását. A 2008/675 kerethatározat lehetővé teszi az ilyen mechanizmusok alkalmazását a határon átnyúló bűncselekmények bűnhalmazata esetén. A Bíróság így már megállapította, hogy e kerethatározat alkalmazandó arra a nemzeti eljárásra, amelynek tárgya olyan összbüntetésbe foglalt szabadságvesztés-büntetés végrehajtás céljából történő kiszabása, amely figyelembe veszi az e személlyel szemben a nemzeti bíróság által kiszabott büntetést, valamint a valamely másik tagállam bírósága által ugyanezen személlyel szemben eltérő cselekmények miatt hozott korábbi büntetőítéletben kiszabott büntetést is. [10]

48. Mindazonáltal a korábbi büntetőítéletek figyelembevételére vonatkozó kötelezettség nehézségeket okozhat, ha e büntetőítéleteket külföldön hozták, így a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (3) bekezdése pontosítja e kötelezettség terjedelmét.

49. Így a 2008/675 kerethatározat 3. cikke (3) bekezdésének megfelelően az adott tagállamban folyó új büntetőeljárás során a valamely más tagállamban hozott korábbi büntetőítéletek figyelembevétele nem járhat a korábbi büntetőítéleteknek vagy a végrehajtásukkal kapcsolatos határozatoknak az új büntetőeljárást folytató tagállam általi megváltoztatásával, visszavonásával vagy felülvizsgálatával, melyeket tehát úgy kell figyelembe venni, ahogyan azokat meghozták. [11]

50. Egy ilyen pontosítás természetesen azon helyzetekben releváns, amelyekben olyan bűnhalmazat áll fenn, amely valamely tagállamban a büntetések összbüntetésbe foglalásához vezethet. A 2008/675 kerethatározat (14) preambulumbekezdése egyébiránt kifejezetten említi azt, amennyiben kimondja, hogy e kerethatározat 3. cikkének (3) bekezdése azokra a helyzetekre vonatkozik, amelyekben egy korábbi ítéletben kiszabott és még végre nem hajtott büntetést bele kell foglalni egy ténylegesen végrehajtandó másik büntetésbe, vagy össze kell vonni egy ténylegesen végrehajtandó másik büntetéssel. Ilyen esetben a büntetést kiszabó bíróság tagállamában az összbüntetésbe foglalás szükségszerűen hatással lenne a másik tagállam bírósága által kiszabott korábbi büntetés végrehajtására.

51. A 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (3) bekezdése azonban nem korlátozódik kizárólag a büntetések összbüntetésbe foglalásának kérdésére. Valójában a korábbi külföldi büntetőítéletek nemzeti bíróság általi figyelembevétele hatással lehet e korábbi ítéletekre más esetekben, például azáltal, hogy visszavonja a korábbi határozatban kiszabott büntetés felfüggesztett jellegét, és átalakítja azt végrehajtandó szabadságvesztés-büntetésre. [12]

[9] Bot főtanácsnok Beshkov ügyre vonatkozó indítványa (C-171/16, EU:C:2017:386, 43. pont).

[10] 2017. szeptember 21-i Beshkov ítélet (C-171/16, EU:C:2017:710, 29. pont); 2021. április 15-i AV (Összbüntetési ítélet) ítélet (C-221/19, EU:C:2021:278, 52. pont).

[11] 2017. szeptember 21-i Beshkov ítélet (C-171/16, EU:C:2017:710, 37 és 44. pont); 2021. április 15-i AV (Összbüntetési ítélet) ítélet (C-221/19, EU:C:2021:278, 53. pont).

[12] 2017. szeptember 21-i Beshkov ítélet (C-171/16, EU:C:2017:710, 46. pont).

52. Így a más tagállamokban hozott határozatok jogerejének megőrzéséről van szó, oly módon, hogy a korábbi büntetőítéletek figyelembevétele ne vezethessen a nemzeti bíróságnak a más tagállamban hozott korábbi ítéletbe való beavatkozásához. Ezáltal a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (3) bekezdése általános határt szab a valamely más tagállamban hozott korábbi büntetőítéletek figyelembevételére vonatkozó kötelezettségnek.

53. E határon kívül a 2008/675 kerethatározat azt is előírja, hogy a 3. cikkének (5) bekezdése szerint abban az esetben, amennyiben a bűncselekményt, amellyel kapcsolatban az új eljárás folyik, a korábbi büntetőítélet meghozatala vagy teljes végrehajtása előtt követték el, a 3. cikk (1) és (2) bekezdése nem járhat azzal, hogy a tagállamok kötelesek legyenek a büntetéskiszabásra vonatkozó nemzeti szabályaikat alkalmazni, ami azt eredményezné, hogy ezen szabályoknak a külföldi büntetőítéletekre való alkalmazása korlátozná a bírót a büntetéskiszabásban az új eljárás során.

2. A 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdéséről

54. A 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdése kivételt ír elő e kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdése alól.

55. E rendelkezés szövegéből ugyanis egyértelműen kitűnik, hogy az általa szabályozott helyzetben a tagállamok nem kötelesek a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdése értelmében a büntetéskiszabásra vonatkozó nemzeti szabályaikat alkalmazni. Másképpen fogalmazva, az e kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdésében előírt egyenlő bánásmód elvét nem kell alkalmazni abban az esetben, ha a büntetéskiszabásra vonatkozó nemzeti szabályoknak a más tagállamban hozott büntetőítéletekre való alkalmazása azt eredményezné, hogy ezen szabályoknak a külföldi büntetőítéletekre való alkalmazása korlátozná a bírót a büntetéskiszabásban az új eljárás során.

56. A 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdése tehát – a Bizottság által a tárgyaláson állítottakkal ellentétben – a tagállamoknak szól, mozgásteret engedve nekik abban a tekintetben, hogy az e 3. cikk (1) bekezdésében foglalt egyenlő bánásmód elve alól kivételt állapítanak-e meg vagy nem, és amennyiben ilyen kivétel alkalmazása mellett döntenek, biztosítaniuk kell, hogy a bíróságok más módon is figyelembe vehessék a külföldi büntetőítéleteket.

57. Megjegyzem, hogy e rendelkezés csak olyan helyzetben alkalmazható, amikor az új eljárás alapjául szolgáló bűncselekményt a korábbi büntetőítélet meghozatala vagy teljes végrehajtása előtt követték el.

58. E feltétel a jelen ügyben teljesül, mivel az alapeljárás tárgyát képező szexuális erőszakot a francia büntetőítéletek meghozatala előtt követték el. Ebből azt a következtetést lehet levonni, amint azt a szövetségi legfelsőbb bíróság melletti főügyész és a Bizottság állítja, hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdését alkalmazni kell a jelen ügyben, és lehetővé kell tenni a kérdést előterjesztő bíróság számára, hogy ne alkalmazza a német jogban a határozott idejű szabadságvesztések összbüntetésbe foglalása kapcsán előírt tizenöt éves felső határt, mivel az ilyen szabály megakadályozná a német bíróságot abban, hogy az alapeljárás felperesével szemben végrehajtható büntetést szabjon ki.

59. Ez az értelmezés azonban az alábbiakban kifejtett okokból nem meggyőző számomra.

a) A 2008/675 kerethatározat 3. cikke (5) bekezdésének a nemzeti jogba való átültetése és e rendelkezés közvetlen hatályának hiánya

60. A Bundesgerichtshofnak (szövetségi legfelsőbb bíróság) a jelen indítvány 40 és 41. pontjában említett ítélkezési gyakorlata fényében a német jogalkotó úgy ítélte meg, hogy a 2008/675 kerethatározat átültetéséhez nem kell további átültető intézkedéseket elfogadni, mivel a külföldi elítélések esetén a méltányosságnak az e kerethatározat 3. cikkében foglalt mechanizmusával összhangban értelmezett mechanizmusa biztosítja, hogy a Németországban büntetőeljárás alá vont személy ne kerüljön hátrányos helyzetbe egy külföldi büntetőítélet miatt, olyan személyhez képest, akivel szemben csak ebben a tagállamban hoztak több büntetőítéletet. [13]

61. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azonban, ha egy kerethatározat jogokat kíván teremteni az egyének számára, annak rendelkezéseit vitathatatlan kötelező erővel, valamint a szükséges konkrétsággal, pontossággal és egyértelműséggel kell végrehajtani annak érdekében, hogy teljesüljön a jogbiztonság követelménye, amely megköveteli, hogy amennyiben az irányelv magánszemélyek számára jogokat keletkeztet, a jogosultaknak lehetőségük legyen a jogaik teljességének a megismerésére. [14]

62. A vitathatatlan kötelező erőre, valamint a szükséges konkrétságra és egyértelműségre vonatkozó e követelmények fokozottabban érvényesülnek a büntetőjog területén, azokban a helyzetekben, amikor valamely kerethatározat rendelkezései súlyosbíthatják az eljárás alá vont személy büntetőjogi felelősségét.

63. E tekintetben megjegyzem, hogy a méltányosságnak a német jogban előírt mechanizmusa olyan mechanizmus, amely a büntetőeljárásban az eljárás alá vont személynek kedvez, mivel lehetővé teszi a vele szemben hozott korábbi büntetőítéletek figyelembevételét a vele szemben kiszabható büntetés kiigazítása céljából. A 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdése, mivel lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy eltekintsen az ilyen mechanizmus alkalmazásától, kedvezőtlenül hat az eljárás alá vont személy helyzetére.

64. Márpedig a jelen ügyben, noha a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdése többek között azzal a hatással jár, hogy súlyosabbá teszi a büntetőeljárás keretében eljárás alá vont személyek helyzetét, a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlata bizonytalannak bizonyul. A szövetségi legfelsőbb bíróság melletti főügyész így különböző ítéleteket említett, amelyek közül egyesek tiszteletben tartják a tizenöt éves felső határt, mások azonban nem. [15]

[13] Deutscher Bundestag, Drucksache 16/13673 (bundestag.de), 5. o.

[14] 2022. március 24-i Bizottság kontra Írország (A 2008/909 kerethatározat átültetése) ítélet (C-125/21, nem tették közzé, EU:C:2022:213, 21. pont); 2020. december 17-i Bizottság kontra Magyarország (Nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása) ítélet (C-808/18, EU:C:2020:1029, 288. pont); 1997. március 13-i Bizottság kontra Franciaország ítélet (C-197/96., EU:C:1997:155, 15. pont).

[15] Megjegyzem egyébiránt, hogy az alapeljárásban az elsőfokú bíróság elutasította a német jogban az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztés-büntetésre előírt 15 éves felső határ alkalmazását a méltányossági mechanizmus végrehajtása során.

65. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlata ennélfogva nem minősül a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdését megfelelően átültető intézkedésnek. [16]

66. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy mivel a 2008/675 kerethatározatot az Unió korábbi harmadik pillére, az EU 34. cikk (2) bekezdésének b) pontja alapján fogadták el, a rendelkezései nem rendelkeznek közvetlen hatállyal. Márpedig ez a rendelkezés előírta egyrészt, hogy a kerethatározatok az elérendő célokat illetően kötelezőek a tagállamokra, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyják, másrészt pedig, hogy a kerethatározatoknak nincs közvetlen hatályuk. [17]

67. A 2008/675 kerethatározat 3. cikke (5) bekezdése közvetlen hatályának hiányában e rendelkezés tehát nem értelmezhető úgy, mint amely lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy ne alkalmazza a német jogban az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztés-büntetésre előírt tizenöt éves felső határt.

b) A 2008/675 kerethatározattal összhangban álló értelmezés kötelezettsége és annak korlátai

68. Bár a kerethatározatoknak nincs közvetlen hatályuk, kötelező jellegük mindazonáltal arra kötelezi a nemzeti hatóságokat, hogy – e kerethatározatok átültetésére előírt határidő leteltét követően – a belső jogukat ezekkel összhangban állóan értelmezzék. [18]

69. A nemzeti jog alkalmazásakor tehát e hatóságok kötelesek ezt a lehető legteljesebb mértékben e kerethatározat szövegének és céljának fényében értelmezni annak érdekében, hogy megvalósuljon az utóbbival elérni kívánt cél. [19]

70. Ebből az következik, hogy amennyiben a német jogban az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztés-büntetésre előírt tizenöt éves felső határ alkalmazása korlátozná a bíróság azon hatáskörét, hogy az előtte folyamatban lévő eljárásban büntetést szabjon ki, a német jog uniós joggal összhangban álló értelmezése arra indíthatná a bíróságot, hogy e felső határt ne alkalmazza, hanem más módon vegye figyelembe a korábbi külföldi büntetőítéleteket.

[16] Még ha a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlatát úgy is lehetne értelmezni, hogy az a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdését megfelelően átülteti azáltal, hogy a 15 éves felső határ betartásának kötelezettségét írja elő a méltányossági mechanizmus végrehajtása során, véleményem szerint ez nem eredményezheti azt, hogy a kérdést előterjesztő bíróság figyelmen kívül hagyja e felső határt. E rendelkezés kimondja, hogy az általa említett helyzetekben „az (1) és (2) bekezdés nem járhat azzal, hogy a tagállamok kötelesek legyenek a büntetéskiszabásra vonatkozó nemzeti szabályaikat alkalmazni”, és pontosítja, hogy ebben az esetben a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy bíróságaik ilyen esetekben figyelembe vehessék a más tagállamokban hozott korábbi büntetőítéleteket. A német jogalkotó az ítélkezési gyakorlat útján történő átültetés mellett döntött, bűnhalmazat esetén kizárva a szigorú összbüntetésbe foglalást, ugyanakkor a méltányossági mechanizmus révén a bíróság vagylagosan figyelembe veheti azt, ahol a korábbi büntetőítéleteket figyelembe vevő összbüntetés kiszabásának tizenöt éves felső határát kell alkalmazni. E körülmények között, és mivel a nemzeti ítélkezési gyakorlat pontosan hajtja végre a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdését a tagállamok rendelkezésére álló mérlegelési mozgástér keretében, e rendelkezés semmiképpen sem értelmezhető úgy, mint amely lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy ne alkalmazza a német jogban a szabadságvesztés összbüntetésre előírt tizenöt éves felső határt.

[17] 2016. november 8-i Ognyanov ítélet (C-554/14, EU:C:2016:835, 56. pont); 2019. június 24-i Popławski ítélet (C-573/17, EU:C:2019:530, 69. pont).

[18] 2016. november 8-i Ognyanov ítélet (C-554/14, EU:C:2016:835, 58. pont); 2019. június 24-i Popławski ítélet (C-573/17, EU:C:2019:530, 72. pont).

[19] 2005. június 16-i Pupino ítélet (C-105/03, EU:C:2005:386, 43. pont); 2016. november 8-i Ognyanov ítélet (C-554/14, EU:C:2016:835, 59. pont); 2019. június 24-i Popławski ítélet (C-573/17, EU:C:2019:530, 73. pont).

71. Az összhangban álló értelmezés elvének vannak azonban bizonyos korlátai. Így az általános jogelvekkel, különösen pedig a jogbiztonság elvével és a visszaható hatály tilalmával ellentétes többek között az, ha az összhangban álló értelmezés kötelezettsége a kerethatározat alapján, a tagállamban a végrehajtása érdekében elfogadott törvénytől függetlenül, a bűncselekményt elkövető személyek büntetőjogi felelősségének kimondását vagy súlyosítását eredményezné.[20]

72. Márpedig véleményem szerint pontosan ez a helyzet a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdése tekintetében, ha e rendelkezést úgy kellene értelmezni, hogy az lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy eltekintsen a német jogban az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztés-büntetésre előírt tizenöt éves felső határtól. Ilyen esetben ugyanis az összhangban álló értelmezés kötelezettsége a szóban forgó személy büntetőjogi helyzetének – a nemzeti jog szerint őt megilletőhöz képest – súlyosbodását eredményezné azáltal, hogy megvonja tőle e tizenöt éves felső határ kedvezményét.

73. E tekintetben pontosítanom kell, hogy noha a Bíróság ítélkezési gyakorlata a bűncselekményt elkövető személy *büntetőjogi felelősségének súlyosbodására* vonatkozik, ez véleményem szerint nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló helyzetekre is vonatkozzon, amikor valamely kerethatározat rendelkezése nem önmagában a szóban forgó személy büntetőjogi felelősségét súlyosbítja, hanem a vele szemben kiszabott büntetést.

74. A Bíróság ítélkezési gyakorlata ugyanis többek között a jogbiztonság elvén alapul,[21] amely különös jelentőséggel bír büntetőügyekben, és amelynek hatálya nem korlátozódik az egyén büntetőjogi felelősségének meghatározására, hanem kiterjed e felelősség hatásaira is, amelyek közül a legfontosabb a vele szemben kiszabható büntetés. Egyébiránt ezt maga a Bíróság is elismeri, amikor ezen ítélkezési gyakorlatot alkalmazva nem csupán azt vizsgálja, hogy a kerethatározatnak a jelen ügyben szóban forgó rendelkezése az érintett személy büntetőjogi felelősségének megállapítását vagy súlyosítását eredményezné-e, hanem azt is, hogy „módosítja-e ez utóbbi terhére a büntetés időtartamát”[22].

75. E körülmények között a nemzeti jognak a 2008/675 kerethatározat rendelkezéseivel összhangban álló értelmezésének elve nem eredményezheti, hogy a nemzeti bíróság eltekintsen a nemzeti jogban a méltányossági mechanizmus alapján előírt, az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztés-büntetésekre irányadó tizenöt éves felső határtól.

c) A nemzeti jog pontatlansága az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztés-büntetésnek a méltányossági mechanizmus végrehajtásából eredő felső határának fennállását illetően

76. Pontosítom, hogy az általam kifejtett elemzés azon az előfeltevésen alapul, hogy a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlata az összbüntetésbe foglalás területén fennálló, az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztés-büntetésre irányadó tizenöt éves felső határ tiszteletben tartásának követelményét a méltányossági mechanizmusra ülteti át. A 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdését csak annyiban kell úgy értelmezni, hogy a több tagállamban elkövetett bűncselekmények bűnhalmazata esetén ilyen felső határt kell alkalmazni, amennyiben maga a német jog úgy rendelkezik, hogy ettől nem lehet eltekinteni.

[20] 2016. november 8-i Ognyanov ítélet (C-554/14, EU:C:2016:835, 63. és 64. pont); 2017. június 29-i Popławski ítélet (C-579/15, EU:C:2017:503, 32. pont); 2019. június 24-i Popławski ítélet (C-573/17, EU:C:2019:530, 75. pont).

[21] 2005. június 16-i Pupino ítélet (C-105/03, EU:C:2005:386, 44. pont); 2016. november 8-i Ognyanov ítélet (C-554/14, EU:C:2016:835, 64. pont); 2019. június 24-i Popławski ítélet (C-573/17, EU:C:2019:530, 75. pont).

[22] 2016. november 8-i Ognyanov ítélet (C-554/14, EU:C:2016:835, 65. pont).

77. Hangsúlyoznom kell azonban, hogy a tárgyaláson folytatott viták zavart eredményezhettek azzal kapcsolatban, hogy egy ilyen tizenöt éves felső határt a méltányossági mechanizmusra is alkalmazni kívántak-e, mivel a szövetségi legfelsőbb bíróság melletti főügyész vagy azt fejtette ki, hogy e felső határ a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlata szerint a méltányossági mechanizmusra alkalmazandó, vagy pedig azt, hogy ilyen felső határ nem alkalmazható, egyébiránt soha nem is alkalmazták. Ezenkívül az alapeljárás előzményeiből kitűnik, hogy az elsőfokú bíróság megtagadta egy ilyen felső határ alkalmazását. Ezért nem egyértelmű, hogy a német jog előírja-e a méltányossági mechanizmus végrehajtása keretében, halmazati büntetés kiszabása, illetve összbüntetésbe foglalás céljából az említett tizenöt éves felső határ alkalmazását.

78. Márpedig, ha a német jog nem ír elő ilyen felső határt a méltányossági mechanizmust illetően, a nemzeti jogi rendelkezéseknek a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdésével összhangban álló értelmezése az általam javasolttal ellentétes megoldáshoz vezethetne.

79. E körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a német jogban az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztés-büntetésekre előírt tizenöt éves felső határt alkalmazni kell-e a méltányossági mechanizmus végrehajtása során.

80. A fentiekből következik, hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdését véleményem szerint úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezést átültető intézkedések hiányában, és amennyiben a nemzeti jog a szabadságvesztés-büntetés kiszabására korlátot ír elő a valamely más tagállamban hozott büntetőítéletek figyelembevétele esetén, a tagállam köteles a valamely személlyel szemben indított büntetőeljárásban a nemzeti szabályait úgy alkalmazni, hogy figyelembe veszi az e személlyel szemben, korábban elkövetett eltérő cselekmények miatt hozott e korábbi külföldi büntetőítéleteket, amennyiben az új eljárás alapjául szolgáló bűncselekményt e korábbi büntetőítéletek meghozatala előtt követték el, még abban az esetben is, ha e nemzeti szabályok alkalmazása azzal jár, hogy az új eljárásban nem lehet büntetést kiszabni, vagy legalábbis végrehajtani.

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésről

81. Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy abban az esetben, ha a tagállam a 2008/675 kerethatározat 3. cikke (5) bekezdésének első albekezdése alapján nem köteles az összbüntetésre vonatkozó nemzeti szabályait alkalmazni a valamely más tagállamban hozott korábbi büntetőítéletek figyelembevételével, e kerethatározat 3. cikke (5) bekezdésének második albekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a más tagállamban hozott korábbi büntetőítéleteknek az e rendelkezés értelmében vett, egyéb módon történő figyelembevétele megköveteli, hogy a nemzeti bíróság a belföldön elkövetett bűncselekmény miatt kiszabott büntetés meghatározásakor egyértelműen és számszerűsítve megállapítsa az abból eredő hátrányt, hogy a nemzeti szabályoknak megfelelően nem lehet elrendelni az összbüntetésbe foglalást.

82. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre vonatkozó elemzésem szerint e második kérdésre nem szükséges válaszolni. A teljesség érdekében mégis megvizsgálom a kérdést arra az esetre, ha a Bíróság nem értene egyet ezzel az elemzéssel.

83. A 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdése előírja, hogy amennyiben e rendelkezés első albekezdésének végrehajtása lehetővé teszi, hogy a nemzeti bíróság – elvonatkoztatva e 3. cikk (1) bekezdésében előírt egyenlő bánásmód elvétől – bűnhalmazat esetén ne vegye figyelembe a korábbi büntetőítéletet, a tagállamoknak ugyanakkor biztosítaniuk kell, hogy bíróságaik *más módon* is figyelembe vehessék a más tagállamokban hozott korábbi büntetőítéleteket.

84. Másképpen fogalmazva, a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdése biztosítja, hogy még azokban az esetekben is, amikor a külföldön hozott korábbi büntetőítéleteket nem veszik figyelembe, a szóban forgó személy büntetett előéletét ne hagyják figyelmen kívül az új eljárásban annak érdekében, hogy szigorú értelemben vett egyenlő bánásmód hiányában biztosítsák a méltányosság bizonyos formáját.

85. Amint arra a Bizottság és a szövetségi legfelsőbb bíróság melletti főügyész rámutat, e rendelkezés ezzel szemben semmilyen követelményt nem ír elő e vagylagos figyelembevétel konkrét módjait illetően, különösen a kiszabott büntetés számszerűsítését illetően. E kérdést tehát az e rendelkezésben említett tagállami bíróságok értékelésére kell bízni, anélkül hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdéséből más követelményt lehetne levezetni, mint az egyenlő bánásmód elve alkalmazásának hiányát kompenzáló figyelembevételre vonatkozó követelményt.

86. E körülmények között úgy vélem, hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikke (5) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy a más tagállamban hozott korábbi büntetőítéleteknek az e rendelkezés értelmében vett, egyéb módon történő figyelembevétele nem követeli meg, hogy a nemzeti bíróság a belföldön elkövetett bűncselekmény miatt kiszabott büntetés meghatározásakor egyértelműen és számszerűsítve megállapítsa az abból eredő hátrányt, hogy a nemzeti szabályoknak megfelelően nem lehet elrendelni az összbüntetésbe foglalást.

V. Végkövetkeztetés

87. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javasolom, hogy a Bíróság a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

Az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről szóló, 2008. július 24-i 2008/675/IB tanácsi kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

az e rendelkezést átültető intézkedések hiányában, és amennyiben a nemzeti jog a szabadságvesztés-büntetés kiszabására korlátot ír elő a valamely más tagállamban hozott büntetőítéletek figyelembevétele esetén, a tagállam köteles a valamely személlyel szemben indított büntetőeljárásban a nemzeti szabályait úgy alkalmazni, hogy figyelembe veszi az e személlyel szemben, korábban elkövetett eltérő cselekmények miatt hozott e korábbi külföldi büntetőítéleteket, amennyiben az új eljárás alapjául szolgáló bűncselekményt az említett korábbi büntetőítéletek meghozatala előtt követték el, még abban az esetben is, ha e nemzeti szabályok alkalmazása azzal jár, hogy az új eljárásban nem lehet büntetést kiszabni, vagy legalábbis végrehajtani.